

Ekonomisk återhämtningsplan för Europa

Finansdepartementet, Jordbruksdepartementet och Näringsdepartementet

2009-02-19

Dokumentbeteckning

KOM (2009) 36 slutlig

Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén - Investera nu i morgondagens Europa

KOM (2009) 35 slutlig

Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av ett program för hjälp till ekonomisk återhämtning genom finansiellt stöd från gemenskapen till projekt på energiområdet

KOM (2009) 38 slutlig

Förslag till RÅDETS FÖRORDNING om ändring av förordning (EG) nr 1698/2005 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU)

Förslag till RÅDETS BESLUT om ändring av beslut 2006/493/EG om fastställande av beloppet för gemenskapsstödet till landsbygdsutveckling för perioden 1 januari 2007–31 december 2013, fördelningen per år och det lägsta belopp som ska koncentreras till regioner som kan komma ifråga för stöd inom ramen för konvergensmålet

Sammanfattning

Europeiska rådet ställde sig i december 2008 bakom kommissionens förslag om Ekonomisk åtgärdsplan för Europa. En del av åtgärdsplanen var att satsa på redan fastställda mål – energi och bredband. Kommissionen har i två förslag presenterat åtgärder inom energiområdet, bredbandsinfrastruktur och nya utmaningar inom jordbrukspolitiken. Syftet är att dels stärka energiförsörjningen, dels stärka landsbygdsekonomin som uppfattas drabbas hårdast av en ekonomisk nedgång. Förslagen innebär utgifter motsvarande

fem miljarder euro och föreslås finansieras genom att revidera EU:s budgetram för perioden 2007-2013.

2008/09:FPM81

Regeringen välkomnar kommissionens preciserade förslag till åtgärdsplan. Särskilt välkomnas inriktningen mot energinätverk (inklusive vindkraft) och framförallt då sammanlänkningen av Sverige och de baltiska länderna, Kriegers Flak och Skanled. Regeringen anser dock att finansieringsfrågan är problematisk och menar att den ska lösas i möjligaste mån genom omprioriteringar inom relevanta rubriker inom EU-budgeten.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Den internationella finansmarknadskrisen under hösten 2008 utlöste en brant nedgång i den europeiska ekonomin. Det ledde fram till att kommissionen i november 2008 lade fram ett förslag till en ekonomisk återhämtningsplan för Europa. Det var en åtgärdsplan för hur medlemsstaterna och EU skulle kunna samordna sin politik och ge den europeiska ekonomin omedelbar stimulans, men också en plan som var omsorgsfullt inriktad på att styra denna stimulans mot EU:s långsiktiga mål. Den ekonomiska stimulansen föreslogs uppgå till motsvarande 1,5 procent av BNP. Europeiska rådet ställde sig bakom åtgärdsplanen vid sitt möte i december 2008. Efter detta möte uppfattade kommissionen att behovet av att agera blivit ännu tydligare. Inte minst vikten av tryggad energiförsörjning. Därför lade kommissionen den 28 januari 2009 fram ett meddelande där två områden pekas ut. Det första området tar sikte på ”Investera nu i framtidens energi” och det andra på ”Investera i landsbygdssamhällellas framtid”. Meddelandet följdes av förslag till beslut om finansiering inom de berörda områdena. Det kan i sammanhanget nämnas att kommissionen den 10 december 2008 lade fram ett meddelande med förslag till finansiering¹.

1.2 Förslagets innehåll

I detta avsnitt redovisas först förslaget till inrättande av ett program för hjälp till ekonomisk återhämtning genom finansiellt stöd från gemenskapen till projekt på energiområdet. Det följs av en presentation av förslagen inom ramen för gemenskapsstödet till landsbygdsutveckling (bredbandsinfrastruktur och nya utmaningar).

¹ KOM (2008) 859. Faktapromemoria 2008/09:FPM72 Meddelande om revidering av den fleråriga budgetramen.

Syftet med energiförslaget är att öka investeringsviljan och snabba på utvecklingen av projekt som bedöms särskilt angelägna. För att investeringar ska få effekt ska de inriktas på några få sektorer där åtgärderna bidrar till ekonomisk återhämtning, tryggad energiförsörjning, minskade utsläpp, där det finns tillräckligt mogna projekt, samt att åtgärderna ger europeiskt mervärde. Kommissionen anser att el- och gasnät, vindkraft till havs samt koldioxidavskiljning och lagring (CCS) är områden som svarar mot dessa kriterier.

Genom förslaget till förordning inrättas ett finansieringsinstrument – Europeiska energiprogrammet för återhämtning (återhämtningsprogrammet) med syfte att utveckla projekt på energiområdet som motsvarar kriterierna ovan samt att de ska representera geografisk balans, i enlighet med Europeiska rådets slutsatser i december 2008. Inom programmet föreslås tre delprogram: Sammankoppling av el och gasnät, Vindkraft till havs och CCS. Kommissionen har pekat ut ett antal specifika projekt (annex till förslaget) inom dessa tre delprogram.

Bland ett tiotal gasledningsprojekt kan noteras Skanled mellan Polen, Danmark och Sverige och bland sju elledningsprojekt finns Sammanlänkning Sverige – de baltiska länderna. Inom området vindkraft till havs, där fem större projekt pekas ut, föreslås stöd kunna ges dels till integrering i kraftnätet av energi från vindkraft till havs, dels till nya turbiner, komponenter m.m. Kriegers flak (Danmark, Tyskland, Sverige, Polen) pekas ut när det gäller integrering. För CCS lyfts projekt i fem länder (Nederländerna, Polen, Spanien, Storbritannien och Tyskland) fram som möjliga.

Kommissionen föreslår en budget på 3 500 miljoner euro för hela energiområdet fördelat enligt följande: Gasledningar 1 025 miljoner euro, Elledningar 705 miljoner euro, Vindkraft till havs 500 miljoner euro och CCS 1 250 miljoner euro. Ett särskilt projekt för små öar (Cypern och Malta) tilldelas 20 miljoner euro enligt förslaget.

Förslaget till förordning innefattar bestämmelser om stödberättigande, urvals- och tilldelningskriterier, finansieringsvillkor m.m. Dessa bestämmelser skiljer sig något åt mellan områdena.

I finansieringsvillkoren föreslås t ex att högst 50 procent av stödberättigade kostnader ska kunna erhållas som gemenskapsfinansiering för alla områdena utom CCS, som föreslås kunna få 80 procent.

Bestämmelserna om urvalskriterier kommer att vara vägledande för kommissionen när den gör val av projekt som ska erhålla stöd, efter det att ansökningsförfarande genomförts. Och kommissionen ska i genomförandet av återhämtningsprogrammet biträdas av tre kommittéer, en för CCS, en för el och gas och en för vindkraft till havs.

Kommissionen motiverar sitt förslag med att landsbygdsområden kan vara bland dem som drabbas hårdast av en ekonomisk tillbakagång. När tiderna blir svåra blir risken för utslagning större – och när ekonomin börjar vända uppåt mot tillväxt igen får fördelarna långsammare verkan. Satsningar på bredbandsåtgärder motiveras med att det är ett av de viktigaste verktygen i den moderna ekonomin. I dagens Europa öppnar bredband möjligheter till att hitta jobb, få nya färdigheter, finna nya marknader och dra ner kostnaderna. Det finns dock samhällen där marknaden inte kunnat leverera täckning på grund av gles befolkningsunderlag och höga kostnader. Därför är ett av kommissionens mål enligt återhämtningsplanen att utveckla höghastighetsnäten och uppnå en hundra procentig bredbandstäckning till 2010. Åtgärdsplanen betonar också behovet att uppgradera kapaciteten hos många av de existerande näten vid sidan av insatser för att främja konkurrenskraftiga investeringar i fibernät och frigöra spektrum för trådlöst bredband.

Kommissionens föreslår att 1 500 miljoner euro ska göras tillgängliga via Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU) med syfte att utveckla bredbandstäckningen i landsbygdområden och stärka möjligheterna att klara de nya utmaningarna i enlighet med översynen av 2003 års reform av den gemensamma jordbrukspolitiken – ”Hälsokontrollen” – där en politisk överenskommelse träffades i november 2008. En tredjedel av beloppet (500 miljoner euro) bör användas för insatser kopplade till de nya utmaningarna och två tredjedelar (1 000 miljoner euro) till att utveckla bredbandanslutning till Internet på landsbygden.

Finansiering

Förslagen summerar till 5 000 miljoner euro. Kommissionen har redan lagt fram ett förslag om en revidering av budgetramen för 2007–2013 för att ytterligare medel ska bli tillgängliga under rubrik 1A (Konkurrenskraft för tillväxt och sysselsättning) samtidigt som de totalbelopp som man enats om i det interinstitutionella avtalet beaktas. Mot bakgrund av de inledande diskussionerna med budgetmyndigheten föreslår kommissionen nu att outnyttjade medel under utgiftstaket för rubrik 2 för 2008 överförs till rubrik 1A i syfte att finansiera de 3 500 miljoner euro som föreslagits till energiprojekt. De 1 500 miljoner euro som föreslagits tillförs EJFLU till utbyggnad av bredbandsinfrastruktur och till de nya utmaningar som fastställdes i samband med den s.k. hälsokontrollen inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitiken, behålls under rubrik 2 (Bevarande och förvaltning av naturresurserna) för genomförande via Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling.

Kommissionen har uppmanat rådet och Europaparlamentet att så snart som möjligt granska dessa förslag och mobilisera de resurser som krävs från budgeten.

-

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Förslaget innebär ökade avgifter för medlemsstaterna, eftersom outnyttjade medel skulle gå tillbaks till medlemsstater i form av lägre avgifter till EU-budgeten. För svensk del innebär förslaget en ökning av den svenska avgiften till EU-budgeten motsvarande cirka 1 400 miljoner kronor, vilket i sin tur direkt påverkar budgeteringsmarginalen på den svenska statsbudgeten. Kommissionen har inte gjort någon konsekvensanalys, vilket man rättfärdigar med den tid man haft till förfogande när man tagit fram förslaget.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen stödjer ordförandeskapets hantering av frågan. Vidare anser regeringen att det är viktigt att förslagen hanteras samlat och välkomnar att frågan slutligen avgörs på Europeiska rådet i mars 2009 då det är viktigt att stats- och regeringscheferna får möjlighet att behandla det förslag man i slutsatserna i december gav kommissionen i uppgift att ta fram.

Sverige kan i huvudsak stödja att energinätverk (inklusive vindkraft), energieffektivisering och bredband pekas ut i linje med Europeiska rådets slutsatser från december 2008. När det gäller projektlistan stödjer regeringen särskilt sammanlänkningsenheten av Sverige och de baltiska länderna (elnät), Kriegers Flak och Skanled. Vidare anser regeringen att projekt på listan bör vara tillväxt- och sysselsättningsskapande, bidra med stort EU-mervärde, ej vara konkurrenssnedvridande, ej konkurrera med privat finansiering på ett otillbörligt sätt och i möjligaste mån ha snabb effekt på den reala ekonomi (stor mogenhet). Samtidigt anser regeringen att investeringar i infrastruktur av denna karaktär har små effekter på kort sikt men kan ha betydande effekter på den långsiktiga tillväxtpotentialen i ekonomin och bör därför bedömas utifrån detta kriterium.

Regeringen anser att finansiering bör i möjligaste mån ske genom omprioriteringar inom EU-budgetens kategori 1A. Därför är regeringens principiella uppfattning att även eventuella bredbandsprojekt ska finansieras i kategori 1A, men kan acceptera andra lösningar (inklusive rubrik 2) som en del av ett bredare finansieringspaket.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Samtliga medlemsstater välkomnar förslaget till en Ekonomisk återhämtningsplan för Europa. En del medlemsstater har dock uttryckt

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Europaparlamentets inställning är ännu inte känd.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

-

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Förslagen som rör energiområdet baseras på artiklarna 156 och 175(1) i fördraget, varför rådet beslutar med kvalificerad majoritet och med medbeslutande av Europaparlamentet. Förslagen som rör landsbygdsutveckling baseras på artikel 36 och 37 i fördraget, dvs. inom ramen för jordbrukspolitiken, varför rådet beslutar med kvalificerad majoritet efter yttrande från Europaparlamentet. När det gäller frågan om en revidering av den fleråriga budgetramen gäller artikel 22 i Interinstitutionella avtalet om budgetdisciplin och sund ekonomisk förvaltning från 17 maj 2006. Beslut fattas av rådet med kvalificerad majoritet tillsammans med Europaparlamentet.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

-

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Nästa ministerrådsbehandling sker i Allmänna rådet den 23 februari.

4.2 Fackuttryck/termer

CCS - Carbon Capture and Storage – koldioxidavskiljning och lagring